

PREVOD

Robert Clark Young*Velike priložnosti nekega pisca*

Doktor Bog & Brodski

Ko sem imel osemnajst let, me je doktor Bog prepričal, da bi rad postal pisatelj. Doktor Bog ni bilo njegovo pravo ime. Bil je doktor Nekaj-neizgovorljivega-v-nemščini, a ker se je njegov priimek začel s črko G, ker je pobegnil pred Hitlerjem in je prebavil celotno angleško književnost, svoje prvo predavanje o sodobni poeziji, ki sem ga obiskoval, pa začel z izjavo: "Sem ena od teh" – pri tem je mislil eno od sodobnih literarnih osebnosti – so ga vsi imenovali doktor Bog.

V obskurnih revijah, kakršni sta *Krvaveči vol* in *Dvoglava muza*, je objavljaval obskurno poezijo, vendar tega nismo vedeli. Vedeli smo samo to, da ne vemo ničesar, on pa je vedel vse.

Takole me je prepričal, da bi res rad postal pisatelj.

Proti koncu semestra je razglasil, da bo na univerzo prišel brat poezijo eden njegovih starih prijateljev, človek, ki je pisal poezijo, za katero so nekateri menili, da je tako slaba, da so od njega zahtevali, naj zapusti Rusijo. Imenoval se je Josif Brodski. Bral bo v ruščini, je povedal doktor Bog in nas povabil, naj pridemo poslušat.

Z osupljivim pogumom je jasno misleča mlada ženska iz prve vrste dvignila roko in rekla:

"Kaj pa, če ne razumem rusko?"

"Prevajal bom," je rekel doktor Bog.

Teden kasneje smo vsi sedeli v predavalnici. Doktor Bog in Josif Brodski sta sedela na odru in šepetaje govorila, medtem ko sta listala knjige in zapiske v naročju. Pomislil sem, kako je doktor Bog videti veliko bolj prepričljiv od Brodskega, ki je bil zaradi

belega puloverja in hlač smetanaste barve dosti bolj podoben pobiralcu žog z Wembleyja.

Iz zaodrja je stopil Duke Scofield. Bil je eden podiplomskih študentov doktorja Boga. Stanoval je v sobici nad garažo doktorja Boga in skrbel za njegov vrt, volvoja in goste. Scofield je imel bele lase – že dolgo je bil podiplomski študent. Vzbujal je manj zavisti kot človek, ki na kegljišču pobira keglje.

Scofield je prištorkljal na oder, noseč pladenj z vrčem vode in kozarci. Živčno je pogledoval ruskega pesnika, vzravnal tista ozka ramena podiplomskega študenta, nato pa se spotaknil ob mikrofonski kabel in pred nogami Brodskega razlil vodo in razbil kozarec.

Samega branja se skoraj ne spominjam. Brodski je prebral verz v ruščini in doktor Bog ga je ponovil v angleščini. Tako sta se menjavala kakšno uro. Potem je doktor Bog prišel do verza, ki je vseboval besedo *fuk*. "Bla bla bla fuk," je rekel.

Študenti, ki smo že uro dremali na komolcih, smo se nenadoma prebudili in začeli sikati: "Si slišal, kaj je doktor Bog pravkar rekel?" Niti mislili si nismo, da pozna to besedo, še manj, da bi jo bil sposoben izreči v predavalnici – pa še tako neprizadeto.

Takrat sem spoznal, kaj je pisatelj: magična oseba v trapastem puloverju, ki ljudi pripravi do tega, da razlivajo vodo in razbijajo kozarce in javno izrekajo besedo *fuk*.

Hrepenel sem po taki moči.

Srečam bitnika: Snyderja & Ginsberga

Ko sem diplomiral iz angleščine, sem napisal roman o južnokalifornijskem množičnem morilcu in rokopis poslal na oddelek za kreativno pisanje kalifornijske univerze. Dva tedna kasneje sem dobil pismo Jacka Hicksa, vodje oddelka. Ponujal mi je osemindvajset tisoč dolarjev pisateljske štipendije. Hicks je priložil letalsko karto, da bi lahko prišel v Davis in si ogledal položaj, preden bi se odločil. Prosim, bodite moj gost ob vinu in siru na podpisovanju knjig Garyja Snyderja v knjigarni Plato ob dveh popolne naslednji četrtek.

Seveda sem bil vznemirjen – v *TV Guidu* sem videl Hicksove portrete Joan Rivers, Rite Moreno in Eda McMahona, vedel pa sem tudi, da se je Snyder klatil z enim mojih največjih junakov, Jackom Kerouacom. Snyder je kot 'Japhy Rhyder' celo nastopal v eni od Kerouacovih knjig, *The Dharma Bums*. Zdaj pa bom pil in jedel z njim!

Begala me je ena sama stvar – kaj je pisateljska štipendija? Poklical sem Duka Scofielda, polivalca vode.

"To pomeni, da ti dajo osemindvajset tisoč dolarjev, da se družiš z gručo pisateljev, da spoznaš gručo pišočih mačk, da nekaj malega napišeš, od časa do časa nekaj odpredavaš, da pijančuješ kot kakšen faraon in spiš. In to *plačajo*. Na koncu ti podelijo celo magisterij."

"Me bodo silili predavati?"

"Seveda ne. Za to imajo tepce, kakršen sem jaz, da učijo bruce pisanja. Pihtar sem. Očitno mislijo, da si nadarjen."

Do Scofielda sem začutil nekakšno spoštovanje. Saj ni mogel preživeti vseh tistih let pod skrbništvom doktorja Boga, ne da bi se vsaj nekaj naučil.

V Davisu sem se prijavil za Snyderjeva predavanja o literaturi divjine. Malce sem bil razočaran, ko sem pogledal seznam literature, ker so bile vmes knjige o medvedih, lososih in sekvojah, prav nič pa o Kerouacu in bitnikih. K vragu, sem pomislil in podpisal prijavnico, misleč, da bo že samo poznavanje slavnega pisatelja, kakršen je Snyder, pomagalo moji pisateljski karieri.

Snyderjevih predavanj se spominjam ravno toliko, kot se spominjam poezije Brodskega. Toda iz megle vendarle izstopa neki spomin. Na začetku prvega predavanja je Snyder najavil posebnega gosta. Skoz vrata je stopil Allen Ginsberg! Sklenil je roke kot za molitev in se poklonil Snyderju.

"Profesor Snyder," je ironično rekel bradati pesnik. Potem se je s še vedno sklenjenimi dlanmi obrnil proti nam, se poklonil in rekel: "In ugledni študenti."

Takrat sem že imel pišočo punco; sedela je zraven mene. Pretvarjala se je, da jo vse strahotno dolgočasi. "Veš," mi je zašepetala, "z Allenom sva v Greenwich Villageu uporabljala isto kemično čistilnico."

Ginsberg je izvlekel goro papirja. Misli sem, da nam bo bral svoja dela ali – še bolje – da bo delil letalske vozovnice in vabila na koktajlske zabave v slavnem stanovanju, ki ga je imel na Manhattnu od leta 1962.

Pa ni bilo tako.

"Profesor Snyder me je prosil," je razglasil, "naj vam razdelim te bibliografije." Potem je Ginsberg ob ironičnem posnemanju vseh asistentov, ki so se kdaj priplazili iz kleti univerzitetne knjižnice, presredek hlač mu je smešno visel med kolena, očala so mu postrani stala na obrazu, racal gor in dol med vrstami klopi in nam jih delil. "Vzemite," je rekel. Lahko vam zatrdim, da je bil to trenutek vznesene prosvetljenosti velikega pisatelja.

Ko je Ginsberg končal, je Snyder rekel:

"Ima kdo kakšno vprašanje za Allena?"

Nekaj časa smo bili vsi tihi. Potem je moja pišoča punca dvignila roko in rekla:

"Ali še vedno nosite svojo obleko v čistilnico na Štirinajsti cesti?"

"Seveda," je odločno zabobnel veliki pesnik.

Zbogom, Vidal

Kam me je neslo? Kakšno je bilo moje življenje? Kaj bo iz mene? Res, spoznal sem nekaj slavnih piscev, toda moj roman o množičnem morilcu so zavrnil po vsem New Yorku. Bom kdaj našel mentorja, pravega učitelja, pisca, ki me bo odpeljal k

uspehu?

Takrat se je iz Italije, kjer je živel precej let, vrnil Gore Vidal in objavil, da se bo potegoval za kalifornijski sedež v senatu ZDA. Z nenavadnimi, hladno cerebralnimi, mesijanskimi nastopi je začel krožiti po knjigarnah v državi.

V časopisu sem prebral, da bo naslednjo soboto nastopil pri Brentanu v Del Maru. Ko sem svoji novi punc - nepišoči, obleko so ji čistili v lokalni čistilnici - povedal, kam nameravam v soboto zvečer, se je z bedastim začudenjem zazrla vame in rekla:

"Kaj je gore dal?"

Takole sem si zamislil: Vidala bom začopatil med vinom in sirom, se predstavil kot obetaven pisatelj, omenil Snyderja, Ginsberga in Brodskega, mu v roko stisnil povzetek romana in ga prosil za pomoč.

Imel sem dvaindvajset let, bil sem prizadeven kot zajec, pa tudi tako neumen, da sem mislil, da bo vžgalo.

Z nepišočo punco na grbi (še vedno je verjela, da nama bo Gorbačov nekaj dal) sem prišel k Brentanu poldrugo uro prezgodaj. Bila je nepopisna gneča. Skoz vrata sva se morala preriniti: "Vsi so bili videti stari okoli dvaindvajset let in vsi so nosili posvaljkane rokopise.

V gneči sem izgubil punco, ki je od tedaj nisem nikoli več videl.

Razlegel se je aplavz in telesa so se še bolj zgnetla. Rokopisi so prhutali v zraku. Vidal je prispel. Zdelo se mi je, da sem opazil njegovo teme. Vidal je začel govoriti. Množica je utihnila. Njegov govor je bil zelo dolg. Ko je končal, je nemudoma izginil!

Njegov govor je že davno izginil v isti tiskalnici mentalnih odpadkov, ki je pogoltnila ruske verze Brodskega in Snyderjeva predavanja o lososih.

Odklonilna pisma

Moje literarno razočaranje je kmalu našlo primerno boksarsko vrečo. S pomočjo zvez v Davisu sem dobil mesto urednika pri *California Quaterlyju*.

Zdaj sem, namesto da bi prejemal odklonila pisma, le-ta pisal sam. V dveh letih urednikovanja sem prebral približno sedemnajst tisoč štiristo devetindvajset kratkih zgodb. Spominjam se natanko dveh.

Zgodbo nam je poslal W. P. Kinsella. Pravzaprav je to storil njegov agent. Prebral sem Kinsellov roman *Iowska baseballska zveza* in zdel se mi je lahkoten, papirnat, neverjeten - sleparija. Natanko tako slab je bil kot moje pisanje. Dolga leta sem se jezil nad uspehom pisateljev, ki niso znali pisati nič bolje od mene: John Jakes, Erma Bombeck, Andy Rooney, Ernest Hemingway in sestavljalci navodil za uporabo mojega buicka letnik 1964. Zdaj sem v svojih pesteh držal nemočni rokopis W. P. Kinselle.

Zagnal sem ga Feinbaumu. "Feinbaum," sem rekel, "preberi tole in zavrni."

"Prav, šef."

Feinbaumu sem naročil, naj na koncu odklonilnega pisma napiše najbolj okrutno,

najbolj brezčutno, najbolj zlobno hinavsko vrstico, kar jih lahko izpljune urednik: želimo vam več sreče drugje.

Zadovoljstvo je trajalo dva ali tri mesece. Ko je pričelo upadati, smo prejeli kratko zgodbo – seveda od agenta – Joyce Carol Oates. Iztrgal sem jo iz Feinbaumovih rok, preden jo je utegnil zavriniti.

"Ne, ne boš," sem rekel. "Tale je moja."

Res sem prebral zgodbo Oatesove. Še dandanes se ne morem spomniti niti ene besede. Najbrž ni bila dosti drugačna od njenih objavljenih del. Zato pa seveda ne bom nikoli pozabil odklonilnega pisma, ki sem ga napisal:

Draga Joyce,
težko se ne reče,
a pogodbe so drage,
tvoja zgodba se vleče
kot tvoje stalne zmage.

Kako sem ubil Raymonda Carverja

Jack Hicks, moj stari kolega iz Davisa, me je nekega dne poklical in rekel:

"Kaj praviš na to, da bi spoznal Raya Carverja? Moraš mu pokazati prvo poglavje svojega romana, da boš videl, kaj misli. Mogoče ti lahko pomaga."

Vzravnal sem se:

"Kako to, da poznaš Raymonda Carverja?"

"Ko je še popival, sem ga reševal iz zapora."

Bil sem vznemirjen. V nasprotju z yuppijevskimi dolgočasneži, ki so obvladovali ameriško književnost – Beilow, Updike, Tom Wolfe – je bil Carver *pravi* pisatelj: dolga leta je delal kot hišnik v bolnišnici, imel je umazane nohte, nekoč je na ženini glavi razbil steklenico viskija, bil je dovolj reven in obupan, da si je dal napeljati telefon na ime svojega desetletnega sina, nato pa ga je izkoristil za veliko prevaro, ki je bila tako bleščeče zapletena, da je njegovi življenjepisci ne bodo nikoli razvozlali. Ko je skozi vrata vdrl FBI, ki je iskal desetletnika, je Carver pobegnil skozi zadnje okno. Nato je pustil pijačo, vstavil v pisalni stroj nov trak in postal najslavnejši pisec kratkih zgodb v angleščini.

Carver je bil resna zadeva, velikan, in on naj bi prebral prvo poglavje mojega romana – bil sem na konju.

Hicks je poskrbel za skupni zajtrk. Carverju je že prejšnji večer izročil moj rokopis, Ray pa naj bi o njem razpravljaj, ko bi ga še imel v spominu. Prisoten je bil tudi Chuck Kinder, pisec iz Pittsburgha, ki se je ukvarjal s tri tisoč strani dolgim romanom, temelječim na Rayevih seksualnih, drogeraških in pijanskih zabavah iz sedemdesetih let.

Ray je odložil rokopis in rekel:

"Tole je izjemno dobro napisano, a tvoj pripovedovalec je malce grob. Se zavedaš grobosti v svojem delu?"

"Grobost," sem rekel, "je moj zaščitni znak." V resnici sem hotel reči: *Ja, navsezadnje vsaj steklenice chivas regala nisem nikoli razbil na glavi svoje žene, frajer.*

Ozrl sem se po omizju. Jack Hicks je podpisoval izvod *TV Guida* svoji oboževalki-natakarici. Chuck Kindler se ni zmenil za hrano in k prsim stiskal velikansko aktovko. Roke so se mu tresle in glava mu je trepetala, ko je govoril:

"Jack, kdaj se v tem gnezdu odpirajo gostilne?"

"Paragon odprejo ob desetih."

"O bog!"

Leta kasneje sem stal v knjigarni v Houstonu, oko pa mi je pritegnil naslov *Ko govorimo o Raymondu Carverju*. Šlo je za knjigo intervjujev s pisci, ki so poznali Carverja. Na strani sto triintrideset so navajali Chucka Kinderja:

Šla sva v Davis... zajtrkovala z Jackom Hicksom in nekaj študenti. (Carver) naj bi prebral zgodbe nekaterih študentov in se pogovarjal z njimi. Objela sva se in se poslovila, in takrat sem ga zadnjič videl. Takrat tega nisem vedel.

Vesel sem bil, da se me je Kinder po vseh teh letih tako dobro spominjal, da ni omenil mojega imena, me imel za študenta in me pomnožil. Oživel pa je tudi stari greh, sramota in razočaranje. Naj pojasnim: po srečanju sem bil prepričan, da bo Carver moj roman kje pokazal; na mojo žalost je kmalu potem umrl za možganskim tumorjem.

Rayeva smrt je pretresla literarni svet. Ljudje iz Davisa so začeli takoj govoriti, da je tumor povzročila moja knjiga. Tamkajšnji pisci so prihajali k meni v kavarno in mi govorili: "Raymond Carver je prebral trideset strani tvojega romana, se grabil za glavo in se sesedel!"

Tragedija pa je vendarle imela dobro posledico – dobil sem newyorško agentko. Navdušena je bila nad mojim romanom. Nadejala se je, da ga bo lahko reklamirala kot 'knjigo, ki je ubila Raymonda Carverja.'

Žalostne novice

Kljub velikim agentkinim upom so moj roman o južnokaliifornijskem množičnem morilcu zavrnili še sedemintridesetkrat. Poslala mi je uredniška sporočila; zadržal sem zanimivejša.

Random House: "Plehko in izumetničeno."

Pocket Books: "Niti besedice nismo verjeli."

W.W. Norton: "Tole ni strup po našem okusu."

Ballantine: "Zgodba se izpridi v plažo!"

Harper & Row: "Želimo vam več sreče drugje."

Nobelova nagrada

Potem ko so mi odklonili knjigo, sem za leto zapustil državo. Tako kot Melville, London in Kerouac sem se podal na morje in upal, da bo mornarsko življenje okrepilo mojo prozo. Prijavil sem se na kolidžu, ki je pošiljal učitelje na krov ameriških vojaških ladij, da bi mornarje učili predmete prvih letnikov srednje šole.

V dvanajstih mesecih sem obiskal vse celine razen Antarktike, si pridobil čin, enak podpolkovniškemu, in v letoviškem kraju na Filipinih celo naletel na morilce predsednika Kennedyja. Veliko prej, preden je Oliver Stone posnel *JFK*, veliko prej, preden je Don DeLillo napisal *Libro*, sem napisal roman o umoru Kennedyja v jugovzhodni Aziji. Zdelo se mi je, da prav vsak lahko napiše roman o Kennedyjevem umoru in ga postavi – denimo – v Dallas. Samo literarni genij pa bi ga lahko postavil v trope.

Ko sem poslal knjigo svoji agentki, sem skočil na ladjo za Aleksandrijo. Norman Mailer je pravkar objavil egiptovski roman *Davni večeri*, sam pa sem hotel zbrati gradivo za parodijo z naslovom *Sodobna jutra*. Bogate Arabce sem začel učiti angleščino. Najel sem deset sobno stanovanje s francoskim pohištvo, kuharjem, služkinjo in razgledom na Sredozemlje. Pisalni stroj sem postavil v enega od salonov in začel delati.

Kadar delajo, egiptovski telefoni zvonijo na dva načina: kratko zvonjenje pomeni klic iz Egipta; dolgo zvonjenje pomeni čezmorski klic. Trdo sem garal, zato se za domače klice nisem menil. Kadarkoli pa sem zaslišal čezmorsko zvonjenje, sem stekel k telefonu, prepričan, da me zaradi velikega predujma kliče moja agentka. Vedno sem se nato pogovarjal z bivšo punco, ki je hotela vedeti, kdaj bom prišel domov.

"Nocoj že ne! V Egiptu sem!"

Potem sem dobil amebiazo in nisem več mogel delati. Ves ljubi dan sem ležal v postelji z baldahinom in vstajal le zato, da sem odhajal bruhat na stranišče. Nekega večera sem zaspal, objemajoč školjko. Prebudil me je telefon – dolgo, čezmorsko zvonjenje! Prešibak sem bil, da bi se premaknil. Klical sem, vendar nisem vedel, da so služabniki ukradli moj IBM selectronic in me pustili umreti. So me klicali iz Hollywooda? Iz New Yorka? Nikoli nisem izvedel.

Ko se mi je zdravje izboljšalo, me je poklical šef iz šole za jezike. "Poslušaj," je rekel, "mogoče ti lahko pomagam. Kaj praviš na to, da bi spoznal Naguiba Mahfuza?"

"Kdo je Naguib Mahfuz?"

"Egipčan, ki je pravkar dobil Nobelovo nagrado za literaturo. Spoznal sem ga na zabavi v ambasadi. Mogoče ti lahko kako pomaga." Nobelov nagrajenec... končno, po dolgoletnem garanju bom pokazal svoje delo nekomu, ki bi mi zares lahko pomagal. Vrsto let sem se sekiral, ker se nisem spoprijateljil z Brodskim. Šest let potem, ko sem ga slišal brati, je dobil Nobelovo nagrado in zasenčil bolj znane pisatelje leta 1987, kot so Stephen King, Mary Higgins Clark in dr. Seuss. Tokrat ne bom ponovil napake. Mahfuzu bom pokazal svoj egiptovski roman.

Povedali so mi, da se bova sestala ob enih popoldne v jedilnici hotela

Sheraton-Montazah. Nadel sem si obleko, si zavezal kravato in odnesel rokopis v poslovnem kovčku Louis-Vuitton. V predddverju mi je arabski deček zloščil čevlje, nato sem stopil v jedilnico.

"Dogovorjen sem z Mahfuzom," sem povedal plačilnemu, velikemu možu s fesom.

Brez zanimanja je skomignil:

"Mahfuz je tamle v kotu."

Sledil sem prstu plačilnega in zagledal drobnega, zgrbljenega moža, starega približno sto dve leti, ki je nosil velika sončna očala in kot zajec grizljal solato.

Stopil sem k njemu in izustil temeljito naučen nagovor. "Gospod Mahfuz..."

Še naprej je s sklonjeno glavo zajemal solato.

"Gospod Mahfuz? Oprostite."

Zajemal je in žvečil. Niti pogledal me ni!

Naredil sem strašansko napako. Pa menda nisem misli, da si bo tako pomemben pisatelj, kakršen je Mahfuz, blagovolil zapraviti pol ure za nepomembnega literarnega povzpeneža, kakršen sem jaz? Nezaslišano! Kakšna lekcija!

"Povejte gospodu Mahfuzu," sem naročil plačilnemu na poti iz jedilnice, "da mi je žal. Nisem ga hotel vznemirjati."

"V čem pa je težava?"

"Še pogledati me ni hotel, in ne zamerim mu."

Plačilni se je zasmel. "Mahfuz je slep," je rekel.

"Slep? Zakaj mi pa potem ni odgovoril?"

Eden od pikolov se je zastrmel vame, kot da bi bil bolnik z Alzheimerjevo boleznijo, ki se slini na preprogi. "Ker ne govori angleško."

Kislo grozdje

Ko sem se vrnil v stanovanje, sta me čakali dve pismi iz Amerike. Eno je bilo od moje agentke; mrzlično sem ga odprl. V njem sta bili prvi zavrnitvi mojega romana o umoru JFK-ja.

William Morrow: "Zaplet je predolg in preveč zapleten."

St. Martin Press: "Nobenega zapleta ni."

Zmečkal sem ju, ju vrgel na tla in odprl drugo pismo.

Bilo je iz Teksasa. Na doktorski stopnji so me sprejeli na oddelek za kreativno pisanje houstonske univerze. Pet let sem poskušal priti vanj. Šlo je za ugledni oddelek, ki ga je vodil Donald Barthelme. Petkrat sem se prijavil in Barthelme me je petkrat zavrnil.

Potem je poleti 1989 Barthelme podlegel raku. Ne vem, ali je prebiral kakšnega od mojih rokopisov, ko je umrl, zato pa vem tole: tisti trenutek, ko ga ni bilo več na prizorišču, so me sprejeli.

Preselil sem se v Teksas, hodil na pisateljske delavnice in si našel novo pišočo

punco. Bližal se je njen rojstni dan. Njen najljubši pisatelj je bil Larry McMurtry, zato sem se domislil, da bi ji podaril enega od njegovih romanov. Po naključju je bil McMurtry lastnik majcene houstonske knjigarnice, ki se je imenovala Booked Up. Slišal sem, da lahko tam osebno spoznaš pisatelja in kupiš podpisane prve izdaje njegovih knjig. Takoj sem se odpeljal.

Ko sem odprl vrata, se je oglasil zvonček. McMurtry je sedel za pultom in tiho govoril v telefon. Slišal sem, kako je rekel:

"Dobi mi dvajset."

Dvajset česa? Dvajset koristk? Dvajset tisoč delnic Paramounta? Dvajset trdo kuhanih jajc? Dvajset milijonov dolarjev? Malomarno sem se naslonil na knjižno polico in prisluškoval. Pogledal me je, a me ni spoznal. Seveda, saj tudi ni bilo nobenega razloga. Pretvarjal sem se, da ga tudi sam nisem spoznal.

Sprehodil sem se med policami v trgovini. Še nikoli nisem videl toliko izvodov *Osamljene golobice*. McMurtry, ki je bil iznajdljiv profesionalac, se je odločil, da bo sam prodal vse preostale izvode, namesto da bi jih Simon & Schuster odvrigel v newyorško pristanišče. Blodil sem skoz kanjone *Zadnje filmske predstave*. Končno sem prišel do prostorčka, katerega vhod je zapirala veriga. Na njej je bil napis: NE VSTOPAJ!

Seveda sem prestopil verigo in se znašel v sobici.

Nisem mogel verjeti očem – vezani krtačni odtisi, polica pri polici! Založbe krtačne odtise pošiljajo v korekturo avtorjem. Tam so stali krtačni odtisi *Texasvilla*, *Osamljene golobice*, *Časa nežnosti*. Več kopij vsakih je bilo – prijel sem ene in videl, da so podpisani. Prijel sem druge, pa tretje. Vsi so bili podpisani. Podpisani krtačni odtisi so vredni dosti več od podpisane prve izdaje. Kaj naj bi storil? Na koščku papirja, pritrjenem na polico, je pisalo: ne dotikaj se! ni naprodaj! McMurtry je odtise verjetno hranil za stara leta, ko bi jih ljubiteljem lahko prodal po tisočaka za izvod.

Ko sem tako držal te koščke literarnega zlata, me je ohromila moralna dilema: naj ukradem ali ne?

Potem sem se prvokrat po mnogih letih spomnil, kaj se je zgodilo po Vidalovem govoru pri Brentanu. Mnogi razočarani pisatelji s prepotenimi, neprebranimi rokopisi v rokah, odrevenelih od tastature, z možgani, ki so jim vreli zaradi Vidalovega nenadnega odhoda, so izkoristili gnečo in kradli knjige. Naslednji dan sem v časopisu prebral, da so odnesli več kot tisoč knjig. Pisatelji so si jih tlačili za srajce, v hlače. Kradli so Shakespeara, Anaïs Nin, Mickeyja Spillana. Ukradli so vse Vidalove knjige, kar so jih našli.

Potisnil sem nekaj McMurtryjevih krtačnih odtisov za hlače in stopil proti izhodu. Še vedno je sedel za pultom; pravkar je odlagal telefon.

Rekel sem:

"Ste kdaj prebrali kaj od tega McMurtryja?"

"Oh, nekaj malega." Dotaknil se je svojega okroglega teksaškega trebuha.

"Je za kaj?"

"Boljši od nekaterih, slabši od drugih."

Če me je kaj razjezilo, so bili to zvezdniki z zrelim pristopom. "Veste," sem rekel,

"videl sem njegov film, *Čas nežnosti*. Kup razčustvovanega govna."

"Mhm," je rekel in premišljeno kimal.

Le kako si drzne tako dobro sprejeti kritiko! Odhitel sem iz knjigarne in zaloputnil vrata za seboj.

Na parkirišču sta stala dva avtomobila, moj in njegov. Moj je bil buick letnik 1964 – rezervna guma na razbitini je bila starejša od večine žensk, ki so me zavrnila. Njegov avto je bil višnjevordeči mustang kabriolet. *Z odprto streho*. Obšel sem ga in upal, da je pozabil ključe. Pa ni – zato pa je v vrečki na sedežu pustil stvari iz čistilnice. Potem sem, ne da bi pogledal naokoli, segel, izbral čedno srajco in za trenutek sem se sprijaznil z vesoljem.

Med Columbusom & Broadwayem

Za božične počitnice sem odletel domov v Kalifornijo. Na sanfranciškem letališču me je pričakal stari sodelavec Feinbaum.

"Kako je v Teksasu?" je rekel.

"Odlično. Spoznal sem McMurtryja."

"Ne ga srat. Kakšen pa je?"

"Odličen tip, popolnoma odličen. Zate bi slekel srajco. Pravzaprav jo imam ravno na sebi."

S Feinbaumom sva odšla k Vesuviu na pijačo in klepet. "Videl boš," je rekel, ko sva se namestila za šankom, "da je tukaj nekaj sprememb." Pomignil je proti oknu.

Pogledal sem ven in opazil nekaj novega na goli neonski ženski na vogalu Columbusa in Broadwaya. Trenutek kasneje sem rekel:

"Obnovili so bradavice Carol Doda."

"A to ni edina mestna pridobitev," je rekel Feinbaum. "Oglej si ime te uličice."

Med bitniškim barom Vesuvio in bitniško knjigarno City Lights je uličica, po kateri se je plazil Kerouac, kadar ni bil ohromljen od *delirium tremensa* – na berkleyjskem angleškem oddelku je bil profesor, ki je trdil, da lahko določene madeže med opekami razpozna kot Kerouacove izbljuvke. Na opečnati steni City Lightsa je včasih visel zarjavel znak z imenom ADLER. Zdaj je bil tam nov znak, na katerem je pisalo KEROUAC.

"Lepo," sem rekel in v prsih mi je zažarela toplota in naklonjenost dobesedno prvič po – petih letih? "Njegova lastna uličica." Pomislil sem, da bi kar tam, v baru začel jokati, ne da bi se najprej napil. "Poglej, Feinbaum, če samo dovolj resno poskušaš, še se ne vdaš – morda podležeš med bojem – toda na koncu si nagrajen. Samo pomisli na vse tiste trenutke, ko se je Jack opotekal po tej uličici, prepričan, da je zguba."

"Med njim in nama je ena sama razlika; midva sva zgubi," je rekel Feinbaum in zvrnil šilce wild turkeyja.

Pila sva dalje in ogorčeno razpravljala o Literarnih razmerah. Potem se je Feinbaum odločil oditi v City Lights, da bi Lawrencea Ferlinghettija prosil za potrditve parkirnega listka.

Pomočnik naju je pogledal, kot da bi bila v resnici zgubi. "Larry," je rekel z dražljivo domačnostjo, "je v Mongoliji, kjer bere z Garyjem in Allenom. Jaz bom potrdil vajn listek."

"Ni govora," sem rekel. "To nama delajo samo slavni pisatelji."

"V zimski številki *Vzravnane mešičke* so mi objavili pesem."

Začela sva se ukvarjati s tem, kar neobjavljeni romanopisci vselej počnejo po knjigarnah – jemala sva knjige s polic in se glasno čudila, kako so tisti lobotomizirani nalepkarji iz New Yorka mogli urediti in natisniti to sranje.

"Tale roman," je rekel Feinbaum, "je govno."

"Oh, zato je pa tale," sem rekel, "govno na pločniku."

"Tale je jutranje govno na pločniku."

"Tale je govno na pločniku na zimsko jutro."

"Tale je pa kadeče se govno na pločniku na zimsko jutro."

S palcem in kazalcem sva zaporedoma prijemala romane bratpackovske generacije – McInerneyja, Ellisa, Chabona in Piscoujeve.

"Največja zguba med njimi," je rekel Feinbaum, "je Ellis. Iz bogate družine je, lahko bi bil odvetnik, broker, predstavnik Donalda Trumpa. On pa se gre pisatelja."

"V srednji šoli sem poznal Lizo Pliscou," sem rekel. "Potem je šla na Harvard in napisala vso tisto pornografijo o bogataških otrocih in drogah – sama sleparija. Bi rad slišal resnico? Odraščala je na farmi za pridelavo korenja dve milj od mehiške meje."

"Jaz pa sem v newyorški mali šoli poznal Jaya McInerneyja. Pred vsakim kosilom sem ga obral za denar za perrier. Misliš, da bi mi danes v klobuk vrgel vozovnico za podzemsko?"

Potrta sva obstala tam in skoz okno strmela na ogromen napis, na katerem je pisalo GERALDO – ČLOVEK, KI NAM RAZLAGA NAS SAME.

"Napijva se," sem rekel. Greva k Ginu & Carlu. To je bil eden mojih najljubših barov. Tam so zadnjikrat videli živega Richarda Brautigana. Plačal je zapitek, si poveznil na glavo ogromen slamnik, vzravnal svojih dvesto deset centimetrov višine in razglasil, da gre spat. Avtor *Lovljenja postrvi v Ameriki* se je zaklenil v sobo. Tuhtajoč – so kasneje domnevali – o svoji izgubljeni slavi, o anonimnosti v svetu CNN, ki mu ni mar za pisano besedo, je Brautigan napolnil dvocevko, si jo prislonil ob čelo in si odstretil teme.

Neumen in obupen način, kako postati slaven

Moj oče je že od leta 1957 delal v kalifornijskem uradu za prometna dovoljenja. To je Feinbauma navdahnilo s čudovito noro idejo, ki jo je zdaj začel razpredati.

Feinbaum je iz žepa suknjiča (žametnega seveda, z zaplatami na komolcih) izvlekel posvaljkan paperback in ga položil med šilci cuerva.

"Pynchon," je rekel. "*Izklicevanje predmeta št. 49*. Si kdaj prebral?"

"Vraga, seveda. Najbolj strašljiva knjiga, kar jih poznam."

Feinbaum je pokimal:

"V primerjavi s Kingovimi stripovskimi štoski je Tristerova poštna zarota res grozljiva. Si kdaj srečal Pynchona?"

"Seveda ne," sem postajal sumničav. Vsi so vedeli, da se že trideset let skriva. Založniki komunicirajo z njim s pomočjo mreže poštinih predalov. *Time* se je moral zadovoljiti z njegovo gimnazijsko sliko.

"Samo pomisli, koliko publicitete bi imela, če bi našla Pynchona, ga posnela, napisala članek za revijo – mislim *Playboy*, *Esquire*. To bi bila najina največja priložnost."

"Ja? In kako ga misliš najti?"

Feinbaum je zvrnil tekilo.

"V Kaliforniji imajo vsi vozniško dovoljenje. Tvoj oče dela v uradu za prometna dovoljenja – v trenutku ga lahko najde."

"Je to etično? S profesionalnega, literarnega stališča?"

"Ne hecaj se z mano," je rekel Feinbaum. "Literatura ni poklic – je disfunkcionalen odnos do papirnatih izdelkov. Etika nima nič s tem."

Pogladil sem ovratnik McMurtryjeve srajce.

"Zanimivo stališče."

Vrnila sva se v Vesuvio, da bi uporabila telefonsko govornico, iz katere so Kerouac, Burroughs, Kesey in Charles Manson – na njihov račun – klicali svoje mamice, da bi jim poslale še kaj denarja. Poklical sem očeta in že čez minuto sem imel na prtičku napisan Pynchonov naslov.

"Soquel," sem povedal Feinbaumu. "Ali veš, kje je Soquel? Si prepričan, da sem dobil pravo informacijo? Ta tip vozi datsun letnik 1974."

"Gotovo je on! Pomisli na pynchonovsko temo o entropiji – tega ne moreš izkusiti v mercedesu... Mislim, da bom poskrbel tudi za razpršilec z barvo."

"Zakaj?"

"Se spominjaš simbola Skrivnega Tristerovega imperija v *Predmetu št. 49*? Podobe, ki je vznemirjala Oedipo Maas?"

"Seveda: Nemi poštni rog."

"No, če pezdeta ne bo doma, mu bom na vhodna vrata narisal največji kurčevi nemi poštni rog na svetu. To ga bo izučilo, da bo nehal pisati stvari, ki strašijo ljudi."

"Ne vem, če sem za to."

"Se spominjaš tipa iz *Newsweeka*, ki je pred petnajstimi leti iskal Salingerja? Kako se je plazil skozi predor v New Hampshire? S tem je naredil kariero."

"Salinger," sem rekel in stlačil prtiček v McMurtryjevo srajco, "in Pynchon sta en sam človek. Pomisli: nihče ju že trideset let ni fotografiral, oba sta puščavnika, Pynchon pa je začel objavljati, ko je Salinger utihnil."

Najboljši prijatelj Henryja Millerja

Medtem ko je Feinbaum poizvedoval po snemalni opremi, sem sam zaskrbljeno sedel za šankom.

Kaj, če nama bo uspelo? Kaj, če nama bo uspelo bolj, kot sva si sploh znala predstavljati? Kljub vsemu še vedno ne bova tako *dobra* kot Pynchon.

Začel sem premišljevati o najboljšem prijatelju Henryja Millerja.

Ko sem živel v Davisu, sem punco vsako poletje odpeljal v Big Sur. Uživala sva v pečinah in razgledu, sam pa sem užival, ko sem hodil po sledih Kerouaca in Millerja. Nekajkrat sva šla do Millerjeve hiše. Bil je mrtev in hiša spremenjena v muzej. Zanj je skrbel Millerjev najboljši prijatelj, slikar Emile White. Bil je Madžar in je Millerja spoznal pred petdesetimi leti v Evropi.

Hiša – pravzaprav majhna kočica – je bila polna Millerjevih knjig. Tu pa tam so med knjigami stale slike Emila Whitea. Ne spominjam se njegovih slik, pa tudi tega ne, kakšen je bil, a kljub temu ga nisem mogel pozabiti.

V trenutku, ko je zagledal mojo punco v majici in hlačkah, je vprašal:

"Te lahko poljubim?"

"Seveda," je radostno odgovorila.

Ko se je nagnila čez pult z informacijami in Emila poljubila na usta, sem čemerno listal podpisani izvod knjige *Na cesti*. Kerouac in Miller sta bila človeka tiste vrste, ki sta lahko stopila k ženski in vprašala: "Te lahko pofukam?" in bila deležna presenetljivega števila zanosnih "Ja."

"Slavni pisatelji."

Ko sva šla naslednje poletje spet obiskat Emila, je imel levo stran ohromljeno od kapi. Sedel je na Millerjevem kavču in jedel češnje. S težavo jih je grizel. Sok se mu je cedil po bradi.

"Henry Millah," je rekel, "je pil moj najpolši pjatu."

Veter na Bleecker Streetu

Ko sem nehal premišljevati o Emilu, sem točaja prosil za vžigalice. Izvlekel sem prtiček, upralsnil vžigalico in v pepelniku zažgal Pynchonov naslov.

"Našel sem vse, kar potrebujeva," je rekel Feinbaum.

"Nikamor ne grem," sem rekel.

"Kaj!"

"Tudi če popolnoma uspeva, tudi če naju Pynchon sprejme kot brata, bova po njegovi smrti končala sedeč na njegovem kavču, jedla bova češnje in se navduševala nad dvema, tremi ljubitelji, ki bodo vsako leto prišli. Je to prihodnost, kakršno si želiš?"

"Še vedno je dosti bolje od predavanja na kakšnem kolidžu."

"Po svoje bom uspel kot pisatelj. Nočem biti znan zaradi ljudi, ki sem jih poznal."

"Pri petinšestdesetih boš pisaril v kakšni sobici in učil terapevtsko pisanje na kolidžu v kakšnem Spodnjem Kašlju. Si sploh predstavljaš, kaj pomeni, če si taka zguba?"

Nasmehnil sem se:

"Zbogom, Feinbaum." Potrepljal sem ga po rami. Nejeverno se je zastrmel vame.

Stopil sem na sončni mraz Kerouacove uličice. Sem vedel, kako bi bilo, če bi propadel kot pisatelj? Vedel sem. Tako, kot če bi koga ljubil od daleč. Tako, kot če bi komu pisal eno ljubezensko pismo za drugim. Tako, kot če bi na vsako pismo napisal naslov, nalepil znamko in ga oddal. Bilo bi tako, kot če bi vsako od teh pisem dobil nazaj, neodprto, neprebrano.

Nekdo je nekoč Kerouaca vprašal, kakšna je slava.

"Podobna je starim časopisom," je rekel, "ki jih raznaša po Bleecker Streetu."

Po uličici je pihal šibak veter. Privihal sem ovratnik, stopil na Broadway in se izgubil v morju pešcev.

Prevedel in priredil Jure Potokar

Robert Clark Young poučuje na Hocking kolidžu, Ohio, ZDA. Njegove zgodbe, eseji in kritike izhajajo v številnih ameriških revijah, trenutno pa vneto išče založnika za svoj roman *Look What Happened to Jack*. Youngove najnovejše *Nezgode nekega pisca* so prevedene iz revije *AWP Chronicle* (december 1992).